

Uitzonderlijke bouwtechnieken

De afgelopen maanden is hard gewerkt aan de overspanning van de Nieuwe Achtergracht. De constructie, om die overspanning te realiseren, is bijzonder vanwege de uitzonderlijke bouwtechnieken die worden gebruikt. Een kijkje in de keuken.

De oorspronkelijke situatie: in de gracht zijn kolommen van beton zichtbaar. Gebouw C vormt een barrière tussen Roeterseiland en de stad, er is geen doorkijk. De Faculteit Maatschappij- en Gedragwetenschappen wordt straks gehuisvest in gebouw C.

De gevel van gebouw C wordt gedemonteerd.

De bovenste verdiepingen van gebouw C worden afgebroken. De onderste verdiepingen blijven als bouwdek gehandhaafd.

De bovenste verdiepingen van gebouw C zijn weg. Aan beide kanten van de gracht is een nieuwe fundering aangebracht in verband met de plaatsing van de overspanning. Vervolgens worden op deze fundering de wanden geplaatst.

Om de betonnen kokerligger (= overspanning) te kunnen plaatsen, zijn steigers gebouwd. Als de nieuwe constructie klaar is, worden de bovenste verdiepingen weer opgebouwd.

Boven de kokerligger worden nieuwe betonnen vloeren gestort. Op de foto zijn de voorbereidende werkzaamheden hiervoor te zien.

Onder de betonnen kokerligger komt het brugrestaurant, met uitzicht over de Nieuwe Achtergracht. De vloer van dit restaurant wordt opgehangen aan de nieuwe constructie.

De onderste verdiepingen, die nu nog als bouwdek worden gebruikt, worden uiteindelijk ook gesloopt. Het resultaat: een volledige doorkijk. Daarmee is de verbinding tussen de Roeterseilandcampus en de stad een feit.

DE DROOM VAN

Louise Gunning, voorzitter College van Bestuur van de UvA en de HvA

‘Amsterdam is een fantastische omgeving voor een universiteit. De UvA behoort tot de top van universiteiten in de wereld die talent weten aan te trekken. Dat willen we natuurlijk graag zo houden. Nu zitten we nog teveel verspreid door de stad in circa 85 panden. Sommige daarvan zijn niet meer zo geschikt voor onderwijs en de uitwisseling

UvA aantrekkelijk voor internationaal talent

tussen faculteiten en studenten is lastig met zoveel verschillende locaties. Bovendien vraagt de huidige infrastructuur van een universiteit om een hoger serviceniveau dan vroeger. En de concurrentie neemt toe. Daarom werken we aan een concentratie van goede onderwijsvoorzieningen op

vier plekken in Amsterdam. Zo combineren we een aantal prachtige oude locaties waar de UvA al honderden jaren zit met moderne faciliteiten en de aantrekkingskracht van de stad. Deze nieuwe, goed geoutilleerde stadscampussen vergroten onze kans om tot de wereldtop te blijven behoren. Want dat is mijn ideaal; dat Amsterdam een plek is waar studenten en docenten graag naartoe komen, een plek die internationaal talent aantrekt. Het AMC is inmiddels gerealiseerd en ook Science Park met onder meer de Amsterdam University College is af. Nu zijn we bezig op Roeterseiland, een majeuze klus. Daarna de Binnenstad. Het is heel bijzonder dat een universiteit in deze tijd initiator van dergelijke bouwprojecten is. Wel hebben we besloten niet meer dan twaalf procent van ons budget aan huisvesting te besteden. Dat betekent dat we in fases moeten bouwen, stapje voor stapje. Daarnaast realiseren we ons dat verbouwingen in de binnenstad voor omwonenden niet altijd een pretje zijn. Daar willen we tijd en energie in stoppen. Ook daarom is het belangrijk dat we niet alles tegelijk aanpakken. We boffen enorm dat we de universiteit weer in volle glorie kunnen neerzetten. En daar mogen we ook trots op zijn, want daarmee kunnen we weer tweehonderd jaar vooruit.’

ROETERSEILAND TOEN

Het Roeterseiland heeft een rijke historie, waar we de komende tijd aandacht aan besteden. Dat doen we met medewerking van bewoners, medewerkers en studenten, die zich in deze historische hebben verdiept. In deel 1 van deze serie: **Christiaan Verveer: techniek en vooruitgang op het Roeterseiland. Door Henk de Boer, controller Amstelcampus van de Hogeschool van Amsterdam.**

In 1834 is de 33-jarige ingenieur Christiaan Verveer commandant van een marineschip in Medemblik. Op het schip krijgt hij slaande ruzie met een collega-officier en belandt voor enkele maanden in de cel. De ruzie ging over spijkers, die Verveer zonder toestemming in een steiger had laten slaan. Na zijn gevangenisstraf wordt hij een paar maanden met verlof gestuurd naar Engeland, om de Industriële Revolutie te bestuderen. Hij geeft zijn ogen goed de kost en richt zijn aandacht vooral op... machinale spijkerfabrieken!

Moderne stoomfabriek

In 1836 komt Verveer terug naar Amsterdam. Hij ontwikkelt plannen voor de oprichting van een hypermoderne stoomfabriek, op een braakliggend terrein aan de waterkant op het Roeterseiland. Dit gebied is tot dan toe een rafelrandje van de grachtengordel, voornamelijk in gebruik als vuilnisbelt. Verveer weet de bankier Van der Hoop (voor 300.000 gulden) en Koning Willem II (voor 125.000 gulden) als kapitaalverschaffers

aan te trekken. Koning Willem II was in die jaren een venture capitalist: hij stak veel privévermogen in startende, innovatieve ondernemingen. In 1838 draait de stoomfabriek. De eerste tijd richt de fabriek zich vooral op de productie van... jawel, spijkers. Maar Verveer is technisch zeer bekwam en wil vooruit. Al snel worden in zijn fabriek op het Roeterseiland allerlei voorwerpen van koper en ijzer gegoten en gesmeed. Verveer slaagt er zelfs in om complete stoommachines te produceren. Hij dient verzoeken in bij het Rijk, om stoommachines voor schepen en Surinaamse suikerrietplantages te mogen bouwen. Ook wil hij de pompen bouwen die de Haarlemmermeer moeten droogmaken.

Eerste stoomlocomotief

In de loop van 1840 laat hij bekwame vakmensen uit Engeland overkomen en begint met de bouw van de eerste Nederlandse stoomlocomotief, de Amstel, bestemd

voor het Rijnspoor. Ook het eerste Nederlandse ijzeren stoomkoopvaardijstoomschip is door Verveer op het Roeterseiland gebouwd: de Koning Willem II, 31 meter lang, bestemd voor een Rotterdamse opdrachtgever. Verveers ambities waren grenzeloos. Helaas maakte dit hem financieel ook kwetsbaar. Toen in de jaren '40 een recessie uitbrak, viel het doek. Hij ging failliet en op 7 juni 1845 werd de fabriek met alle werktuigen openbaar verkocht voor slechts 41.000 gulden. Koning Willem II en bankier Van der Hoop verloren hun ingelegde kapitaal. Verveer werkte nog enige jaren als opzichter bij de gemalen die Haarlemmermeer droog legden. En passant vroeg hij nog, tevergeefs, een concessie om de Wieringermeer te mogen inpolderen. Op 13 mei 1845 overleed hij, op 44-jarige leeftijd. Maar dankzij Verveer blijft het Roeterseiland de plek waar de Industriële Revolutie in Nederland voet aan de grond kreeg.

De stoomfabriek in 1840

Roeterseilandcampus

NUMMER 1 | OKTOBER 2012

Open stadscampus UvA is vooruitstrevende keuze

Universiteiten worden steeds belangrijker voor steden. Daarom moeten stad en universiteit goed op elkaar letten en met elkaar in gesprek blijven. Dat zegt Zef Hemel, adjunct-directeur Dienst Ruimtelijke Ordening Amsterdam en hoogleraar grootstedelijke vraagstukken aan de UvA.

‘Amsterdam loopt volgens mij internationaal voorop met haar keuze voor vier stadscampussen. Campussen zijn vaak juist in de periferie gevestigd. Bovendien staan alle vier de campussen op de juiste plek; in afstemming met hun omgeving qua archi-

van de UvA een variant op de Universiteit Maastricht zijn. ‘Hier vestigde de universiteit zich al in de jaren zeventig in de lege kloosters die verspreid door de stad lagen. Maastricht is zo, bij wijze van spreken, één grote campus geworden.’ De integratie van de campussen in de stad vereist volgens Hemel een goede voorbereiding. ‘Roeterseiland is een oude stadscampus die zich nu echt naar de stad wendt. Dat betekent dat de stad zich ook op Roeterseiland zal moeten richten. Je ziet dit al gebeuren door meer horeca in het gebied. Als de UvA straks qua capaciteit verdubbelt, gaat het pas echt stromen en daar moet je op voorbereid zijn.’

‘Zo doordacht ben ik dat nog niet tegengekomen’

tectuur en opzet maar ook wat betreft soort faculteit. Zoals de faculteit Gedragwetenschappen, waarvoor de basis in de zeventiende eeuw werd gelegd, ook in het gedeelte van de stad ligt dat in die eeuw werd gebouwd. Zo doordacht ben ik dat nog niet tegengekomen.’ Hemel legt uit dat de stadscampussen

In gesprek

Partijen moeten dus met elkaar in gesprek. ‘Hoe vroeger je dat doet hoe beter’, zegt Hemel. De timing om nu met elkaar in

gesprek te gaan, vindt hij niet slecht. ‘Er zijn nog voldoende open eindjes waar met elkaar over gesproken kan worden. Zoals over de openbare ruimte van de campus, die onderdeel van de omgeving is en moet aansluiten bij het profiel van de binnenstad. Of over de invulling van de plinten (begane grond) van de universiteitsgebouwen: met welke voorzieningen voorziet de UvA in de behoefte van de buurt? En natuurlijk over de ontwikkeling van het gebied tussen de Amstel- en de Roeters-

eilandcampus. Het metrostation krijgt straks grote aantallen studenten te verwerken. Dit vraagt om een upgrade van het metrostation en van het Weesperplein.’ Volgens Hemel kan de universiteit ook op andere manieren betekenis hebben voor de buurt. ‘Misschien kunnen sociale wetenschappers en studenten van de Roeterseilandcampus een rol spelen in sociale vraagstukken van bewoners. ‘Zoals nu ook al studenten Recht behulpzaam zijn bij juridische vragen van bewoners in de stad.’

Plantage aan de Amstel

Het programma Plantage aan de Amstel verzorgt de samenhang van plannen en projecten in de Plantage- en Weesperbuurt. Doel ervan is onder meer: de levendigheid en de leefbaarheid in het gebied te vergroten. Tijdens de Plantageafel, een bijeenkomst voor bewoners, ondernemers, instellingen en stadsdeel, worden actuele onderwerpen uit het programma besproken. Eind november is de vierde Plantageafel met als thema: de integratie van de Roeterseilandcampus in de Plantage- en Weesperbuurt. Over de exacte datum en de locatie houden wij u op de hoogte via www.uva.nl/roeterseiland

Overleg over Plantage- en de Amstelbuurt

Er is overleg met de Universiteit van Amsterdam, ondernemers en omwonenden in de Plantage- en de Amstelbuurt over het Roeterseiland. In dat kader zijn er ook gesprekken met de Hortus, Artis en de Hermitage, verenigd in de ‘Groene Plantage’, aldus Zef Hemel, adjunct-directeur Dienst Ruimtelijke Ordening Amsterdam.

Duidelijke bewegwijzering geeft rust

Gareth Howat van Hat-trick

Hoe vinden studenten, medewerkers en anderen dagelijks de weg in de gebouwen op de campus van Roeterseiland? Dankzij duidelijke bewegwijzering.

‘Bezoekers moeten op een natuurlijke manier hun weg door de gebouwen weten te vinden. Als dat makkelijk gaat en je vindt snel en eenvoudig de plek waar je moet zijn, dan houd je daar een prettig en goed gevoel aan over’, zegt Gareth Howat van bureau Hat-trick design, gespecialiseerd in bewegwijzering. Het omgekeerde geldt volgens hem ook. ‘Iedereen is wel eens verwaald in een ziekenhuis of op een vliegveld. Dat levert over het algemeen stress op. En daar houd je een slecht gevoel aan over. Bewegwijzering is dan ook erg belangrijk voor >

Het CREA orkest tijdens de officiële opening van het gebouw op 15 maart j.l.

Roeterseiland wordt culturele hub

Een half jaar geleden opende CREA haar deuren op de Roeterseilandcampus. Dat was best spannend want zouden bezoekers het nieuwe gebouw van CREA weten te vinden? David Rozema, programmamaker, is positief.

‘Tot nu toe is alles boven verwachting gegaan. Het café zit vaak vol, de bezoekersaantallen van debatavonden en lezingen laten geen dip zien en ook qua studentenaantallen blijven we gelijk. Wel ‘missen’ we de aanwaaierende toeristen, maar daar staat tegenover dat allerlei diensten en faculteiten van de UvA ons nu weten te vinden voor borrels, diners enzovoorts. We hebben dan ook

betere faciliteiten en grotere zalen, maar toch is de oude sfeer behouden. De uitstraling is goed en mooi. Mensen vinden bijvoorbeeld de combinatie van oud en modern in de hal heel leuk. Ook studentenorganisaties zijn blij. Ik werk veel met ze samen. Zo organiseren we debatten en de seizoensopening vieren we ook met hen. Na de gebruikelijke borrel is er een groot feest.

Bijzonder is dat het Wijkcentrum Oostelijke Binnenstad in ons café vergadert en de buurtopbouwwerker er spreekuur houdt. We zijn dus veel meer dan voorheen onderdeel van de buurt.

Een buurt die steeds meer gaat leven. Roeterseiland wordt een soort culturele hub met allerlei eentjes, Kriterion en CREA, waartussen ook diverse samenwerkingsverbanden ontstaan. Momenteel organiseren we met Kriterion de serie moderne klassiekers. Vóór de film bij ons naar een lezing. Dit wordt alleen nog maar beter als straks de hele campus klaar is.’

Op Roeterseiland worden verschillende universiteitsgebouwen gerenoveerd en de buitenruimte wordt opnieuw ingericht. Over enkele jaren zijn hier drie faculteiten gehuisvest: Economie en Bedrijfskunde, Maatschappij- en Gedragwetenschappen en Rechtsgeleerdheid. Een open stadscampus met studievoorzieningen, onderzoekslabs en horeca. De krant Roeterseiland-campus is een kwartaaluitgave van de UvA, biedt achtergrondinformatie en geeft inzicht in de bouwplanning op hoofdlijnen. Raadpleeg voor actuele informatie altijd de website en buurtberichten. Fotografie: Bob Bronshoff, Bram Belloni, Dirk Gillissen, Jannes Lindes.

Vragen over bouwwerkzaamheden? Bel naar 020 525 7704 of e-mail Gebiedsregisseur-Roeterseiland-bb@uva.nl Actuele informatie www.uva.nl/roeterseiland of Twitter @roeterseiland

> VERVOLG VAN PAGINA 1 de beleving van een gebouw.’ Volgens Howat moeten bezoekers direct weten dat ze in een universiteitsgebouw zijn. Dat kan door gebruik van wegwijzers, maar kleurgebruik en afbeeldingen kunnen daaraan ondersteunend zijn. ‘Bij de hoofdingang is bewegwijzering essentieel en dus prominent aanwezig. En als je de lift uitstapt, wil je in een oogopslag zien op welke verdieping je bent. Dat kan met een nummer maar ook door gebruik van kleur. In een studiezaal kunnen de aanwijzingen subtiel zijn, daar moet rust en stilte heersen. Bewegwijzering is er niet voor de sier, het heeft altijd een functie.’ De combinatie van bewegwijzering, kleur en

‘Bewegwijzering is er niet voor de sier, het heeft altijd een functie.’

afbeeldingen zorgt voor herkenbaarheid, rust en een prettige beleving van het gebouw. De mogelijkheden zijn onbeperkt. Hat-trick design zal componenten uit de bestaande bewegwijzering van de UvA als uitgangspunt nemen. ‘Op basis daarvan krijgt Roeterseilandcampus een eigen unieke invulling’, zegt Howat. Door te kiezen voor klassieke elementen en kleuren streeft het bureau naar duurzaamheid.

IN DE BUURT

Buurt is blij met schuttingtuin

Els Zimmer woont op de derde etage aan de Sarphatistraat. Zij kijkt uit op de schuttingtuin die de UvA anderhalf jaar geleden op verzoek van bewoners plaatste. Samen met haar man houdt ze een oogje in het zeil. ‘We zijn er als bewoners heel blij mee want we waren bang voor een wand vol graffiti en rondhangend gespuis in de avonduren. Nu ziet het er hartstikke leuk uit. Het groen doet het goed. Er is een

hovenier die af en toe langskomt. Hij kijkt of de planten het nog goed doen en vangt dode planten. En zelf houden we de boel ook in de gaten. Als het een tijdje niet geregend heeft, geven we de planten water met een grote tuinslang vanuit onze garage die er tegenover ligt. Of als we een loshangende struik zien, maken we die vast. We hopen dat de schuttingtuin nog lang blijft want ze zijn hier nog tot 2016 bezig.’

Dagdromen in het Science Center

Psycholoog Birte Forstmann doet onderzoek naar de wetenschap achter dagdromen. Daarvoor maakt zij gebruik van het geavanceerde Cognitieve Science Center op de Roeterseilandcampus.

‘Gedachten die afdwalen of dagdromen, het overkomt ons allemaal. Als je op routine draait of iets doet wat je saai vindt, gebeurt dat vaker dan wanneer je iets doet waar je echt je hoofd bij moet houden of als je veel handelingen moet verrichten’, vertelt Forstmann. ‘Maar iedereen heeft er wel eens ‘last’ van. Ook mensen met een beroep waarbij dagdromen gevaarlijke situaties kan opleveren, zoals een chauffeur of een piloot.’

Kennis Forstmann onderzoekt wat er precies gebeurt in je brein als

Birte Forstmann

je gedachten afdwalen. ‘Kennis daarover is bijzonder waardevol. Als je kunt aangeven op welke momenten het risico van dagdromen het grootst is, kan je als het nodig is maatregelen nemen om dat te voorkomen. En op de lange termijn kan deze kennis bijvoorbeeld gebruikt worden voor verder onderzoek naar concentratiestoornissen zoals ADHD.’

Geavanceerd

Dankzij de geavanceerde apparatuur in LAB, het voormalige D-gebouw, kan Forstmann meerdere onderzoeken combineren. ‘We kunnen tegelijkertijd bij iemand EEG- en fMRI-metingen verrichten. Met de fMRI-techniek kun je bepalen welke gedeelte van de hersenen actief is wanneer iemand een cognitieve taak uitvoert. Zo kunnen we zien op welk moment de gedachten

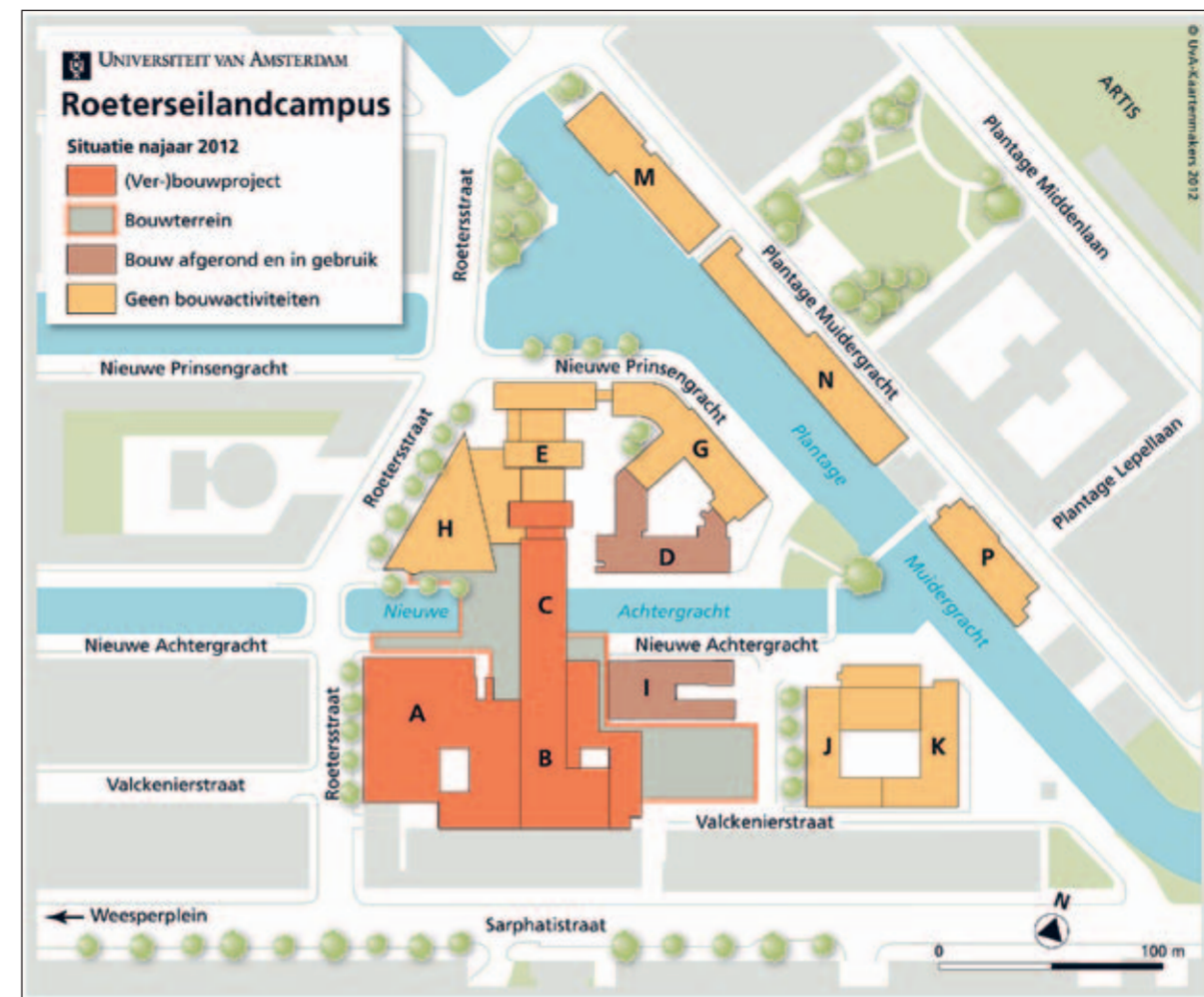
afdwalen en welke gebieden in de hersenen daarbij een rol spelen.’ Voor dit onderzoek heeft Forstmann een Vidi-subsidie ontvangen van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Wereldwijd

‘Het Cognitieve Science Center is een grote investering geweest voor de UvA. Daarvan profiteren niet alleen wij maar ook andere onderzoekers en studenten, zowel nationaal als internationaal.’ Volgens Forstmann kan de UvA met deze uitstekende voorzieningen wereldwijd een belangrijke rol gaan spelen op het gebied van Neuro Sciences en aanverwante disciplines. ‘Het is een levendige plek waar wetenschappelijk belangwekkende dingen gebeuren. Het voelt als een voorrecht om er te kunnen werken.’

BOUWINFORMATIE

Wat gaat er de komende maanden gebeuren

O.K.T. NOV. DEC. JAN. FEB. MAART APRIL MEI JUNI JULI AUG. SEPT.

												Gebouw B	
												montage gevels	
												opbouw staalconstructie en dak van het podium	
												ruwe afbouw en installaties	
												plaatsen scheidingswanden	
												fijne afbouw en afmonteren	
												testen en opleveren	

												Gebouw C	
												betonconstructie over de Nieuwe Achtergracht	
												montage gevels	
												ruwe afbouw en installaties	
												fijne afbouw	
												testen en opleveren	

Bovenstaande planning is indicatief. Raadpleeg voor actuele informatie de website en buurtberichten.

IN DE BUURT

‘Het wordt steeds drukker’

Vier jaar geleden opende Yvette Nieuwboer ‘T - eten en drinken’. Een kleine lunchroom recht tegenover de ingang van Krater. Het was hard aanpopen de eerste drie jaar maar nu gaat het goed.

‘Eerlijk gezegd wist ik niet goed waar ik aan begon. Ik was 27 en wilde per se een eigen zaak openen. Dat de hele universiteit op de schop zou gaan... ik stond er niet bij stil. Toch betekende dat in mijn eerste jaar het vertrek van veel potentiële klanten uit deze buurt, onder meer naar het Science Park. Ze was ervoor gewaarschuwd, maar zette toch door. ‘We hebben maanden verbouwd en opnieuw ingericht. Daar had ik

lang en goed over nagedacht, want ik wil kwaliteit bieden. Het was een gevecht om overeind te blijven, maar nu wordt het steeds drukker.’ Nieuwboer denkt dankzij een combinatie van constante kwaliteit, grotere bekendheid en de nieuwbouw. ‘Horecaondernemers hebben steeds meer belangstelling voor Roeterseilandcampus, ook grote ketens.’ Toch is het gebied volgens Nieuwboer minder levendig dan iedereen denkt. ‘In het weekend en de avonden is het best stil. Ze verwacht dat dat nog aantrekt door de aanwezigheid van organisaties als CREA. ‘En winkels kunnen ook voor meer levendigheid zorgen.’ In T worden heerlijke verse T(hee), luxe broodjes, soepen

Steeds meer horecabelangstelling voor Roeterseilandcampus

en salades geserveerd. ‘We gaan verder dan geitenkaas met honing’, lacht ze. Daarnaast verzorgt Nieuwboer catering en High Tea. Haar klantenkring is divers: ouders van kinderen van de nabijgelegen Boekmanschool, medewerkers van de universiteit en studenten, vooral veel van de International Business School. ‘Buitenlandse studenten zijn gewend om uitgebreider te lunchen. Wie weet wordt dat de trend.’

Yvette Nieuwboer in T - eten en drinken

Werk aan gebouw B

De montage van de gevel van gebouw B (deel tot de overspanning Nieuwe Achtergracht) loopt nog tot december. Eind 2012 zal de gevel gesloten zijn, behalve de begane grond en de eerste verdieping. Dit hangt namelijk af van de vorderingen van de laagbouw, waar de auditoria komen. Tot november vindt de ruwbouw van het podium plaats. Het gaat dan om het aanbrengen van vloeren, wanden en daken. De gevel van het podium wordt geplaatst tussen november 2012 en januari 2013. Ondertussen vindt de afbouw (wanden en dekvloeren) van gebouw B plaats en worden de installaties gemonteerd. Dit zal tot januari 2013 duren.

Werkzaamheden overspanning Nieuwe Achtergracht.

Visueel verandert er veel tot januari 2013. Tijdens de bouwvak is de betonnen kokerlijger gestort. Nu worden de wanden

en vloeren van de bovenste vier verdiepingen gebouwd. Als de zesde verdiepingvloer klaar is, kan de derde verdieping van het oude gebouw gesloopt worden. De rest van het bestaande gebouw wordt gesloopt wanneer de vierde verdieping constructief gereed is. Eind dit jaar is er dan al een goed beeld van de doorkijk over de Nieuwe Achtergracht.

REC A

De UvA is momenteel in overleg met de aannemer over de planning en aanpak van REC A.

Meer informatie over de bouwwerkzaamheden vindt u op de website www.uva.nl/roeterseiland